

2.6 Člověk a příroda

Obsahem této kapitoly je shrnutí přístupů k hodnocení KK ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda, respektive ve vzdělávacích oborech, ze kterých se skládá: fyzika, chemie, přírodopis a zeměpis, které jsou v RVP ZV. Každý z těchto vzdělávacích oborů podporuje svůj specifický způsob myšlení a poznávání reality – od její úrovně mikroskopické po kosmickou. Zařazením zeměpisu do této vzdělávací oblasti se pozornost zaměřuje nejen na podstatu fungování přírody, ale i společnosti, a jejich vzájemného vztahu.

2.6.1 Specifika vzdělávací oblasti

2.6.1.1 Metodika obsahové analýzy

Následující doporučení a hodnotící soudy jsou založeny na poměrně rozsáhlé rešerši domácí i zahraniční literatury. Nejprve byly využity odborné statě psané v angličtině. Za zdroj studií byly zvoleny mezinárodní publikační databáze Web of Science (WoS) a SCOPUS. Pro vyhledávání konkrétních studií byly zadávány kombinace termínů *science* nebo *science education* nebo „názvů“ jednotlivých předmětů (např. *biology education* nebo *biological education*) a varianty překladu slova kompetence (*competence*, *competency*, *skill*) i jejich plurálu.

Výsledkem výběru bylo 2 979 textů. S ohledem na proveditelnost analýzy v zadaném čase byly texty dále limitovány na texty publikované v posledních 11 letech – texty popisující situaci v době, kdy i české školství prošlo kurikulární reformou. Tím byl počet textů limitován na 2 288.

Ve druhém kroku byly texty filtrovány s cílem omezit výběr na články zaměřené na problematiku primárního a nižšího sekundárního vzdělávání. Pomocí filtru byly odstraněny texty zaměřené na vysokoškolské vzdělávání nebo na učitele (tj. *university*, *college*, *graduate*, *undergraduate*). Počty textů klesly odlišně za jednotlivé obory: Biologie 75, Fyzika 70, Geografie 195, Chemie 300, Science 983.

Další fází rešerše byla obsahová analýza abstraktů těchto článků, na jejímž základě se soubor relevantních textů opět zúžil. Mimo jiné i přes použitý filtr v každém oboru se většina prací týkala vysokoškolské výuky nebo v nich byla zvolená klíčová slova použita v jiném významu. V případě, že v abstraktu byla zmínka o hodnocení kompetencí, byl text v databázi ponechán.

Následovalo detailní studium článků. Výsledky této obsahové analýzy ukázaly, že počet relevantních příspěvků (tj. takových, které by představovaly alespoň částečné východisko pro hodnocení KK v RVP ZV ve vzdělávacích oborech vzdělávací oblasti Člověk a příroda) je minimální, v řádu desítek prací.

Na příkladu geografie⁵⁹ byly vyhledány relevantní články i v databázi ERIC. První sada článků, tj. 1 166 zdrojů, byla vybrána na základě kombinace klíčových slov, které zastupují varianty překladu slova kompetence (*competence*, *competency*, *competencies*, *skill*) a školního předmětu geografie (*geography*, *geographical education*, *geographic education*) a výrazů spojených s hodnocením (*assessment*, *evaluation*, *test*, *rating*, *analysis*, *examination*, *measure*, *measurement*). Vzhledem k tomu, že databáze ERIC obsahuje i množství zdrojů tzv. „šedé literatury“, bylo následně vyhledávání upřesněno pouze na recenzované články. Tomuto výběru odpovídalo 450 prací. Dále byly systematicky pročitány abstrakty článků publikovaných v posledních 20 letech (od r. 1998 – 331 článků) a z nich bylo označeno jako relevantní pro naši

⁵⁹ Školní geografie integruje přírodovědná a společenskovední témata i úhly pohledu. Má tak ve srovnání s ostatními obory VO Člověk a příroda nejbližší k tzv. „měkkým“ přístupům (kvalitativním metodám výzkumu).